

Izvođenje dokaza

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Teret dokazivanj

1.1 Koja su pravila u vezi s teretom dokazivanja?

Teret dokazivanja određenog zahtjeva u načelu je na stranci koja iznosi predmetnu tvrdnju ili zahtjev. Na primjer, kad je riječ o tužbi zbog nemara, teret dokazivanja nemara leži na tužitelju, a teret dokazivanja podijeljene krivnje na tuženiku. U načelu teret dokazivanja činjenica nužnih za utvrđivanje predmeta tužbe leži na tužitelju, dok tuženik mora dokazima poduprijeti svoju obranu od tužbenog zahtjeva. Ako tuženik podnese protuzahtjev, u tom slučaju on snosi teret dokazivanja tog zahtjeva. Međutim, na temelju određenih zakonskih zahtjeva ponekad je teret dokazivanja na tuženiku. Na primjer, kad je riječ o zahtjevima zbog nepoštenog otkaza, teret dokazivanja leži na tuženiku poslodavcu, odnosno poslodavac mora dokazati da su za otkaz postojali opravdani razlozi. [Vidjeti *Unfair Dismissals Act 1977 (Zakon o nepoštenim otkazima iz 1977.)* kako je izmijenjen].

1.2 Postoje li pravila prema kojima su određene činjenice izuzete od tereta dokazivanja? U kojim slučajevima? Je li moguće predočiti dokaze kako bi se pokazalo da određena pravna pretpostavka nije valjana?

Nije potrebno dokazivati činjenice koje je prihvatio sud. Suci se mogu osloniti na svoje opće znanje ili prihvatiti činjenice koje su jasno utvrđene, dobro poznate ili općepoznate pa je dokazivanje takvih činjenica nepotrebno. U okviru prava utvrđene su određene pretpostavke koje se mogu osporiti dokazima. One uključuju pretpostavke u pogledu zakonitosti djece, valjanosti brakova, mentalne sposobnosti odraslih osoba i pretpostavku smrti ako predmetnu osobu nitko nije vidio ni čuo više od sedam godina usprkos tome što su izvršeni svi odgovarajući upiti. Pravilo *res ipsa loquitur* primjenjuje se ako se pretpostavka nemara iznese u okolnostima u kojima se dokaže da je uzrok nezgode u trenutku njezina nastanka bio pod kontrolom tuženika ili njegovih podređenih ili zastupnika te da se nezgoda u uobičajenom tijeku stvari ne bi dogodila da su osobe koje imaju kontrolu postupale s propisnom pažnjom. U slučaju pozivanja na načelo *res ipsa loquitur* teret dokazivanja prenosi se na tuženika i on tada mora dokazati da nije postupao s nemarom. Međutim, teret dokazivanja uzročno-posljedične veze i dalje je na tužitelju. Treba napomenuti da u tužiteljevu zahtjevu nije potrebno pozivati se na načelo *res ipsa loquitur* ili ga navoditi kako bi se tužitelj mogao osloniti na njega tijekom rasprave o predmetu ako je na temelju činjenica dokazano da je to načelo jasno primjenjivo.

1.3 U kojoj mjeri sud mora biti uvjeren u neku činjenicu kako bi presudu temeljio na postojanju te činjenice?

Kad je riječ o parničnom postupku, stranka će biti uspješna u pogledu nekog pitanja ako se sud u vezi s tim pitanjem uvjeri u ispunjenost kriterija najveće moguće vjerojatnosti činjenica. Stoga, ako stranka ne uspije uvjeriti sud da je njezina verzija događaja vjerojatnija od verzije koju je iznijela protustranka, izgubit će spor. Riječ je o fleksibilnom standardu te će sudovi u određenim predmetima, kao što su predmeti koji uključuju optužbu za prijevare, zbog ozbiljnosti tvrdnji u načelu zahtijevati više dokaza.

2 Izvođenje dokaza

2.1 Mora li stranka uvijek podnijeti zahtjev za izvođenje dokaza ili sudac u određenim predmetima može izvesti dokaze na vlastitu inicijativu?

Dokazi se u parničnom postupku pribavljaju otkrivanjem dokumenata, objavljivanjem i svjedočenjem svjedoka.

Otkrivanje: kad je riječ o postupcima na Visokom sudu, otkrivanje se obavlja na temelju pisanog prijedloga jedne stranke drugoj stranci u kojem se traži dobrovoljno otkrivanje. Sud nalaže otkrivanje dokumenata samo ako ih druga stranka nije dobrovoljno otkrila ili je to odbila učiniti ili je zanemarila zahtjev za otkrivanje. [Vidjeti [Poslovnik viših sudova](#), nalog 31., pravilo 12. kako je izmijenjen]. Svi dokumenti čije se otkrivanje traži moraju biti relevantni i potrebni za predmetne činjenice u postupku. Moguće je zatražiti i otkrivanje dokumenata od osobe koja nije stranka u postupku.

Objavljivanje: svaka stranka u postupku koji se odnosi na tjelesnu ozljedu mora drugoj stranci, bez potrebe za podnošenjem prijedloga sudu, objaviti sva liječnička izvješća koja su pripremili vještaci koji će biti pozvani da kao svjedoci iznesu dokaze na suđenju. [Vidjeti [Poslovnik viših sudova](#), nalog 39., pravilo 46. kako je izmijenjen]. Osim toga, obje stranke moraju razmijeniti popise imena i adresa svih svjedoka koje namjeravaju pozvati, a tužitelj mora dostaviti cjeloviti popis svih stavki posebne odštete ili izravnih gotovinskih izdataka povezanih sa štetom ili ozljedom koja je predmet zahtjeva.

Svjedoci: stranke ne trebaju dopuštenje suda za izvođenje dokaza svjedoka u prilog svojim zahtjevima, osim kad je riječ o postupku pred trgovačkim odjelom Visokog suda, u kojem slučaju stranka koja se želi osloniti na dokaz svjedoka mora dostaviti izjavu svjedoka koju je potpisao svjedok i u kojoj se navodi njegov iskaz te mora pozvati svjedoka da usmeno svjedoči na suđenju. Ako stranka ne dostavi izjavu svjedoka prije suđenja pred trgovačkim odjelom Visokog suda, ta stranka ne može pozvati svjedoka bez dopuštenja suda. Sud isto tako ima opsežne ovlasti kontrole dokaza koji se prihvaćaju te može izuzeti dokaze koji bi inače bili dopušteni ili ograničiti unakrsno ispitivanje svjedoka. U određenim okolnostima stranka može podnijeti i prijedlog za sudski nalog kojim se omogućuje da svjedok prije rasprave o predmetu iznese svoj iskaz pod zakletvom pred službenikom kojeg je imenovao sud. U načelu, uloga je suca saslušati sve dokaze koje stranke izvode i ne baviti se utvrđivanjem činjenica. Sudac u načelu nema pravo pozvati svjedoka bez suglasnosti stranaka, iako to može učiniti u slučajevima nepoštovanja suda ili u određenim postupcima koji se odnose na skrb o djeci. Sudac ima i ovlast ponovno pozvati svjedoka kojeg je prethodno pozvala stranka u postupku.

Vještaci: stranke u načelu ne trebaju dopuštenje suda za izvođenje dokaza vještaka u prilog svojim zahtjevima. Ako je potrebno izvesti dokaze vještaka, stranke bi trebale prije suđenja razmijeniti sva izvješća vještaka. Kad je riječ o postupcima pred trgovačkim odjelom Visokog suda, sudac može, prije početka suđenja, naložiti vještacima da se međusobno savjetuju u svrhu utvrđivanja pitanja o kojima namjeravaju svjedočiti, usuglase o iskazu koji namjeravaju dati u pogledu tih pitanja te razmotre svako pitanje koje im sudac može uputiti na razmatranje. Sud tim vještacima može naložiti da izrade zapisnik koji će zajednički podnijeti tajniku suda i dostaviti strankama i u kojem se navodi ishod njihovih sastanaka i savjetovanja. Bilo koji takav ishod savjetovanja vještaka nije obvezujući za stranke. [Vidjeti [Poslovnik viših sudova](#), nalog 63.A, pravilo 6(1)(ix)].

Sud može na vlastitu inicijativu imenovati vještaka kao procjenitelja kako bi pomogao sudu u pogledu pitanja koje je predmet suđenja. Sud može procjenitelju naložiti da izradi izvješće, čiji se primjerci dostavljaju strankama, te da prisustvuje suđenju kako bi savjetovao sud ili mu pomogao.

2.2 Ako je zahtjev stranke koji se odnosi na izvođenje dokaza odobren, što slijedi?

Otkrivanje: sud izdaje nalog za otkrivanje dokumenata samo ako ih stranka od koje se traži da otkrije dokumente nije otkrila ili je to odbila učiniti ili je zanemarila postupiti u skladu sa zahtjevom za dobrovoljno otkrivanje dokumenata. Stoga, ako sud naloži otkrivanje dokumenata, stranka koja je to predložila u načelu će snositi troškove podnošenja zahtjeva. Ako se stranci u postupku naloži da otkrije određene dokumente koji su u njezinoj nadležnosti ili posjedu, mora preslike tih dokumenata staviti na raspolaganje drugoj strani. Smatra se da se postupilo u skladu s nalogom za otkrivanje dokumenata ako je dana izjava pod zakletvom o otkrivanju u kojoj se relevantni dokumenti navode kao prilozi toj izjavi. Ako se ne postupi u skladu s nalogom za otkrivanje dokumenata tužba može biti odbačena ili obrana uklonjena kako bi se osiguralo da stranke u postupku postupe u skladu s nalogom za otkrivanje dokumenata.

Svjedoci: stranke ne trebaju dopuštenje suda za izvođenje dokaza svjedoka u prilog svojim zahtjevima. Ako sud naloži da svjedok svoj iskaz treba dati prije rasprave o predmetu, taj svjedok svoj iskaz daje usmeno pred službenikom kojeg je imenovao sud. Ispitivanje se odvija kao da je riječ o suđenju te se svjedoka slobodno može unakrsno ispitivati i izraditi prijepis izvedenih dokaza.

Vještaci: stranke u načelu ne trebaju dopuštenje suda za izvođenje dokaza vještaka u prilog svojim zahtjevima. Vještaci mogu izraditi pisana izvješća u kojima navode svoje nalaze i daju svoje nepristrano stručno mišljenje. Ako su izrađena izvješća vještaka, trebalo bi ih razmijeniti prije suđenja. Vještak je prvenstveno odgovoran sudu, a ne strankama u postupku, iako ga plaća stranka koja ga angažira.

2.3 U kojim slučajevima sud može odbiti zahtjev stranke za izvođenje dokaza?

Sud može odbiti prijedlog stranke koja želi pribaviti ili izvesti određeni dokaz ako smatra da je taj dokaz nerelevantan, nepotreban ili nedopušten. U skladu s „pravilom najboljeg dokaza” mora se izvesti najbolji i najizravniji dokaz činjenice ili se, ako najbolji dokaz nije dostupan, njegov izostanak mora obrazložiti. Na primjer, najbolji je dokaz sadržaja određenog dopisa predočenje samog dopisa, a ne usmeno svjedočenje o njegovu sadržaju. U načelu su dopušteni svi dokazi relevantni za bilo koje predmetno pitanje. Međutim, određeni dokazi, kao što je povlaštena komunikacija (na primjer dokaz o povjerljivoj komunikaciji između klijenta i odvjetnika), nisu dopušteni. Stoga sudac u svakom pojedinačnom predmetu odlučuje o dopuštenosti dokaza.

2.4 Koji različiti načini dokazivanja postoje?

Činjenice se mogu dokazati na temelju dokaza, pretpostavki i zaključaka koji proizlaze iz dokaza ili tako što sud prihvati određene poznate činjenice. Vrste dokaza na koje se stranke mogu osloniti u parničnom postupku obuhvaćaju iskaze svjedoka, dokumente i stvarne dokaze. Dokumenti mogu uključivati papirnate dokumente, računalne zapise, fotografije te video- i zvučne zapise.

2.5 Na koji se način od svjedoka dobivaju dokazi te kako se ti načini razlikuju od onih pomoću kojih se dokazi dobivaju od vještaka? Kakva su pravila u vezi s pisanim dokazima i izvješćima/mišljenjima vještaka?

Svjedoci u načelu svoj iskaz daju usmeno na suđenju, gdje se od njih traži da potvrde istinitost i točnost svojih izjava.

Vještaci svoj iskaz daju u pisanim izvješćima, osim ako sud odredi drukčije. U izvješću vještaka moraju se navesti njegovi zaključci, činjenice i pretpostavke na kojima se oni temelje te bit vještakova opisa posla. Sud odlučuje je li potrebno da se vještak pojavi i na suđenju kako bi dao usmeni iskaz.

2.6 Imaju li neki načini dokazivanja veću težinu od drugih?

Sud ima široko diskrecijsko pravo u pogledu težine ili vjerodostojnosti koju bi trebalo pridati svakom dokazu. Na primjer, dokazi na temelju glasina, iako mogu biti dopušteni u parničnom postupku, često će imati manju težinu od izravnog svjedočenja, posebno ako je osoba koja je dala predmetnu izjavu mogla biti pozvana da svjedoči.

Određeni dokumenti i evidencije prihvaćaju se kao vjerodostojni. Na primjer, evidencije poduzeća i javnih tijela prihvaćaju se kao vjerodostojne ako ih je kao takve potvrdio službenik predmetnog poduzeća ili javnog tijela, a različite vrste službenih dokumenata (kao što su zakonodavni akti, podzakonski akti, nalozi, ugovori i sudska evidencija) mogu se dokazati na temelju tiskanih ili ovjerenih preslika bez ikakvog daljnjeg dokazivanja.

2.7 Je li za dokazivanje određenih činjenica obvezna primjena određenih načina dokazivanja?

Određene transakcije moraju se obaviti u pisanom obliku te je stoga dokumentarni dokaz obavezan za dokazivanje takvih transakcija. Primjeri uključuju ugovore o kupoprodaji zemljišta.

2.8 Jesu li svjedoci zakonski obvezni svjedočiti?

Opće je pravilo da se svjedoka, ako ima poslovnu sposobnost, može prisiliti da se pojavi pred sudom i svjedoči. Stranka koja želi osigurati prisustvo svjedoka na suđenju priprema poziv svjedoku u kojem se od svjedoka traži da se pojavi pred sudom i svjedoči. Nakon što ga sud izda i propisno dostavi, poziv obvezuje svjedoka da se

pojavi na raspravi. Osoba koja se ogлуši na poziv kriva je za nepoštovanje suda.

2.9 U kojim slučajevima mogu odbiti svjedočenje?

Opće pravilo da se svjedoke koji imaju poslovnu sposobnost može prisiliti da svjedoče ne primjenjuje se na strane državljane i članove njihova kućanstva, strane diplomatske predstavnike i konzularne službenike, predstavnike određenih međunarodnih organizacija te suce i porotnike kad je riječ o aktivnostima koje obavljaju u tom svojstvu. Bračne drugove i rođake stranaka može se prisiliti da svjedoče u parničnom postupku. Svjedok je obvezan odgovoriti na pitanje, osim ako bi u tom slučaju izgubio povlasticu neizlaganja kaznenom progonu. Drugim riječima, svjedok je obvezan odgovoriti na pitanje osim ako može utvrditi da postoje opravdani razlozi za bojazan da bi odgovorom sam sebe izložio kaznenom progonu.

Svjedoci koji bi inače bili obvezni predočiti dokaze ipak imaju pravo uskratiti uvid u određene dokumente te odbiti odgovoriti na određena pitanja na temelju povlastice. Glavne vrste povlastice obuhvaćaju povlasticu pravnik, komunikaciju u okviru pregovora o nagodbi u parničnom postupku te, kako je prethodno navedeno, povlasticu neizlaganja kaznenom postupku.

Dokazi se mogu uskratiti i na temelju imuniteta zbog razloga javnog interesa ako bi njihovo predočenje bilo u suprotnosti s javnim interesom. Dokazi koji mogu biti obuhvaćeni tim imunitetom uključuju dokaze koji se odnose na nacionalnu sigurnost, diplomatske odnose, funkcioniranje središnje države, dobrobit djece, istragu kaznenog djela i zaštitu informatora. Osim toga, novinari nisu obvezni otkriti svoje izvore osim ako je njihovo otkrivanje potrebno u interesu pravde ili nacionalne sigurnosti ili radi sprječavanja nereda ili kaznenog djela.

2.10 Je li moguće kazniti osobu koja odbije svjedočiti ili je prisiliti da svjedoči?

Svjedok koji odbije svjedočiti nakon što mu je dostavljen poziv može biti stavljen u pritvor zbog nepoštovanja suda do trenutka kada ispravi svoj postupak, ili mu se može odrediti plaćanje novčane kazne. Nepoštovanje poziva svjedoku zapravo je nepoštovanje sudskog naloga i stoga svako odbijanje svjedočenja može biti nepoštovanje suda.

2.11 Postoje li osobe koje ne mogu svjedočiti?

Punoljetne osobe nisu sposobne svjedočiti u parničnom postupku ako nisu sposobne razumjeti zakletvu ili dati razuman iskaz. Dijete svjedok možda nije sposobno svjedočiti ako ne razumije dužnost govorenja istine ili nema dovoljno znanja o važnosti njegova svjedočenja, a o tom pitanju odlučuje predmetni sudac koji vodi suđenje.

2.12 Koja je uloga suca i stranaka u saslušanju svjedoka? Pod kojim uvjetima svjedok može svjedočiti videokonferencijskom vezom ili uz primjenu drugih tehničkih rješenja?

Svjedoci najprije daju svoj glavni iskaz, a potom ih unakrsno ispituje odvjetnik druge stranke u postupku. Tijekom unakrsnog ispitivanja svjedoku se mogu postaviti pitanja kojima ih se navodi na davanje određenog odgovora. Ponekad svjedoka nakon unakrsnog ispitivanja ponovno ispituje strana koja ga je prvotno pozvala. Sudac isto tako može svjedoku postaviti pitanje, na primjer kako bi pojasnio određene stvari.

Donesene su odredbe kojima se svjedocima u određenim slučajevima omogućuje da svjedoče uživo putem televizijske veze. U postupcima koji se odnose na dobrobit djeteta ili osobe s mentalnim invaliditetom, sud može djetetov iskaz čuti uživo putem televizijske veze, a pitanja djetetu može postavljati posrednik. Svjedočenje uživo putem televizijske veze može se obaviti i ako dotični svjedok živi izvan područja nadležnosti Irske.

3 Ocjena dokaza

3.1 Ako stranka nije legalno pribavila dokaze, postoje li ograničenja koja sud primjenjuje pri donošenju presude?

Nezakonito pribavljeni dokazi nisu nužno nedopušteni. Dopušteni su ako su relevantni, ali sudac koji vodi suđenje ima diskrecijsko pravo isključiti ih. Ako sudac koji vodi suđenje smatra da zbog razloga javnog poretka određeni dokaz treba isključiti, tada taj dokaz nije dopušten čak ni ako je relevantan za predmetne činjenice.

3.2 Hoće li moje svjedočenje biti dokaz ako sam stranka u postupku?

Izjave svjedoka koje su dale stranke u postupku dopuštene su kao dokaz u istoj mjeri u kojoj su dopuštene izjave koje su dale osobe koje nisu stranke u postupku.

Poveznice

<https://www.courts.ie>

■ Posljednji put ažurirano: 16/04/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.